

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Csend legyen!

Igeniscsend legyen! Ezt mondja egyik félhivatalos a m. vasárnapi számában.

Hogy kikre érti a félhivatalos, azt t. olvasóink előre is kitalálják.

Hanem hogy minél ünnepélyesebb színe legyen a beszédjének, világ béke, kieli találkozás, sedáni csatamező képezik bevezető szavait.

Aztán a sok settenkedő ellenségünkre figyelmeztet, a kik mind reánk agyarkodnak, sőt reánk is fognak rontani és minket megenni, ha mi katolikusok hamarosan meg nem lapulunk, mert hát a béke helyreállítása idebent első sorban kötelessége annak a tényezőnek, mely azt megzavarta t. i. a kath. klerusnak.

Calumniare audacter, semper aliquid haeret! Már hónapokkal ezelőtt rámutatunk, hogy milyen merészen csinálják nálunk a történetet, s azt azután ki is nyomtatják, tehát igaznak kell lenni!

Mellesleg kegyes elismerni azokat a nagy érdemeket, melyeket a katolicizmus a magyar államiság megalapításában és fejlesztésében szerzett, de csak azért, hogy lássa be ugyanaz a katolicizmus, hogy most más világ van, melyben az a legdicsőbb feladat vár rá, hogy az egyházpolitikai nagy műben az államot támogassa. Ki is jelöli az eszközöket, melyek erre nézve kezében hagytak (ipsissima verba: hagytak) u. m. az iskola és mérhetetlen vagyona. Elvárja, hogy e hatalmi eszközöket fel fogja használni. Első sorban a püspöki karnak kell nyíltan hirdetnie, a miről bensőleg ugyanis meg van győződve, hogy az egyház rendeltetésével ellenkezik egyház és nemzet közötti ellenségeskedést szítani, mert kép telenség gyűlöletet hirdetni s egyben a szeretet vallását terjeszteni és jogait (tehát vannak-e olyanok is) sikeresen megvédelmezni.

És melyek azok a premisszák, a melyekből a félhivatalos kiindul? Ezek:

Az egyházpolitikai kérdések a nemzet

közös (?) nagy érdeke szerint (?) meg vannak oldva (?).

A szentesített törvényeket megváltoztatni nem lehet (?)

Oly reformok ezek, melyekkel az egyház más államokban már régen kibékült (?)

Részünkről ezekre a premisszákra legegyszerűbben avval felelünk, hogy kérdőjelet teszünk hozzá, mert meggyőződésünk szerint mindezeknek a mondásoknak ép az ellenkezője áll.

Az állam, ugymond tovább, az új törvényeket nem azért hozta, hogy a katolikus egyházzal meddő torzsalkodást folytasson, hanem hogy rendet tarthasson, hogy az egyházi kiváltságok révén sok kibuvót nyert centrifugális elemekre (nyilván az egyházi autonómiával bíró nemzetiségeket érti) nagyobb ellenőrzést gyakorolhasson az egyházi házasságkényszerére miatt, (?) elharapózott erkölcstelenséget (a vadházasságokat) elszilipezhesse és sok százezer (azt hisszük csak pár ezer) honpolgárnak megadja a jogot, hogy a nemzettel össze olvadhasson.

Vagyis más szóval, a katolikus egyháznak ezentul csak úgy lehet kilátása, hogy megtűrjék, ha az egész vonalon abdikalés uszályhordozójává szegődik az isteni missziójával teljesen ellenkező új iránynak. A már megtette kötelességét (t. i. nagy érdemei voltak a magyar államiság meg alapításában és fejlesztésében), a már mehet!

A küzdelmet most már be kell szüntetni s a béke olajját hirdetni, mert a *katolicizmus e hazában csak a magyar nemzet érdekeivel való szoros egyetértésben biztosíthatja fennmaradását, a magyar nemzet pusztulásával pedig az ó-hitűek uralma következnek.*

Ebből pedig mi következik? Hogy a katolicizmus talán már a múltban sem egyezett, ma pedig határozottan nem egyezik meg többé a magyar nemzet érdekeivel, és hogy köszönje meg a katolicizmus, hogy az állam épen az utolsó órá-

ban megmentette őt az elpusztulástól az által, hogy behozta a polgári házasságot, végre, hogy szűnjék meg valahára a katolicizmus az által, hogy elavult hitéhez ragaszkodik, az ó-hitűek uralmának az utat egyengetni s a muszkát nyakunkra hozni!

Itélet Szemnecz ügyében.

Az első honvédkerület becsületügyi bizottságának Szemnecz Emil ismeretes ügyében hozott határozata a következőleg hangzik:

A magyar királyi első honvédkerület becsületügyi bizottsága.

Határozat:

A magyar királyi első honvédkerületben a főtisztek és hadapródok számára alakított becsületügyi bizottság Szemnecz Emil m. kir. 18. honvédegyalozredbeli tartalékos főhadnagy ellen felhozott ama vád folytán, hogy az illetékes bíróság által jogérvényesen királysértésért nyolcz havi államfogházra és hivatalvesztésre ítéltetett, az 1895. évi jul. hó 8-án megtartott végtárgyalás után következőleg határozott:

Vádott Szemnecz Emil tartalékos főhadnagy azért, mert az illetékes bíróság által jogérvényesen királysértésben bűnösnek mondatott ki és egy évi hivatalvesztés mellett 8 havi államfogházra ítéltetett: rendfokozatában meg nem hagyható.

Budapest, 1895. július hó 8-án. *Szász* Ágost hadnagy, *Toronyi* Béla főhadnagy, *Hunke* Lajos százados, *Rutich* József őrnagy, *Szlávy* Béla alezredes, *Valentics* Dániel ezredes, a becsületbíróság elnöke.

Szemnecz Emil kegyelmi kérvényének elintézését az igazságügyminiszter még mindig halogatja. Valószínű, hogy ezt a becsületügyi határozatot, a melynek erős politikai színezete nyilvánvaló, a kormány felhasználja a kegyelmi kérvény elintézésénél. Mert különben mire való lett volna desavualni a székesfejevári határozatot?

A valutarendezés.

Laptársunk a »Magyarország«, melynek a valutarendezésre vonatkozólag közölt hírei mindig beváltak, legutóbb e tárgyban a következőket írja:

Mint jó forrásból értesülünk, a pénzügyminiszterium elhatározta, hogy a Vaskapukölesön emissziója révén befolyó 45 millió koronát tevő aranymennységet nem fogja közönséges pénztári készlet gyanánt kezelni s esetleg forgalomba bocsátani, hanem épp úgy elzárva tartja, mint a valutarendezés céljaira már régebben összevásárolt 170 millió korona aranyat.

A pénzügyminiszteriumban most igen gyakran kerül szóba a valutarendezés érdekében eddig tett intézkedések kritikája. A valutaárak ugyanis az utolsó év folyamán oly nagy mér-

tékben hanyatlottak, hogy ma már csak alig 1—1 és fél százalékkal drágábbak a törvényszabta 19 százalékos relációnál, míg még két év előtt is 5 százalék volt az árszám. Már most ugyszólván önkénytelenül is azt kérde az ember magától: miért kellett nekünk épp akkor beszerezni aranyszükségletünket, a mikor az árszám a legmagasabb volt? Mert az bizonyos, hogy az állampénztárban levő aranykészletnek minden 100 aranyforintja, melyért mi 123—124 frtot fizettünk, ma csak 120—120 fél forintot ér s a készletek felvételéig 119 forint értékre fog csökkenni. Hol van tehát itt az a gyakran emlegetett »bölcs előrelátás? Nem lehetne ezt inkább elhamarkodásnak mondani? Azt a 170 millió koronát mi kerek hét millióval drágábban vásároltuk mai értékénél, s a készletek felvételéig, a mi 1897. előtt semmi esetre sem lehetséges, kamat fejében veszítünk rajta legalább 15 millió koronát.

Ennek a számításnak alapján a pénzügyminiszteriumban határozottan rosszalják Werkerle elhamarkodott eljárását s általános az a meggyőződés, hogy sokkal okosabb lett volna az aranybeszerzéssel az árszám esőkenéséig várni, hogy így úgy az árszám, mint a kamatokon kevesebbet veszítsünk. A mint az osztrák pénzügyminiszterium tudott várni, úgy a valódi előrelátás nekünk is ezt parancsolta volna, s így a valutarendezésnél legalább 20—22 millió koronát megtakaríthatunk volna.

Nemzetiségi kongresszus.

Budapesten augusztus 10-én tudvalevőleg nemzetiségi kongresszus fog tartatni. A nagy-szebeni »Tribuna« legutóbbi száma a lap élén felhívást tett közzé, melyben a nemzetiségek képviselőit minél nagyobb számban leendő megjelenésre hívja fel. A felhívást aláírták román részről Mangra Vasile Aradról, dr. Petrovits György ügyvéd Lugosról; szláv részről Mudron Pál T.-Szt.-Mártonról, dr. Daxner Sámuel ügyvéd Tiszolcáról, szerb részről Joksimovits Miklós a »Branik« szerkesztője és dr. Gavrilá Emil a »Zasztava« szerkesztője.

Lapszemle.

Budapest, 1895. július 24.

A »Magyar Állam« »A szabadság, testvériség és egyenlőség« című cikkében szemlét tart, hogy a liberális rendszer ezeket az eszméket miként valósítja meg.

A »Hazánk« a szófiai magyar ellenes tüntetésekkel foglalkozik. E tüntetéseknek oka az, hogy a magyar nemzet minig jóindulatot tanu-

sított Stambulov és az ő orosz ellenes pártja iránt. Oroszország tudta azt, hogy Magyarországnak nagy súlya van, hogy Bulgária vonzódik a hármasszövetséghez, s amíg orosz-ellenes párt létezik, addig a keleti kérdést nem lehet orosz színezettel felhozni. Éppen azért meg kell ingatni Bulgária bizalmát a magyar nemzet iránt, amire éppen most kellő alkalom nyilatkozott.

Az »Egyetértés« az angol új választások eredményével foglalkozik. Különösen fontos e kormányválság a külügyi politikára nézve.

A »Magyar Hirlap« »Orosz kéz« cikkében feltűnteti Oroszország nagy hatalmi törekvését; Nagy Péter császár végrendelete, hogy Oroszország Konstantinápolyon vonuljon keresztül, nem mese, a tények igazolják ezt. Legrikítóbban bizonyítják ezt Bulgária és Románia sorsa, melyet Oroszország nem enged.

A »Pesti Napló« »Kilátások« című vezércikkében az ország gazdasági helyzetével foglalkozik és az állapotokat szomorúaknak találja. A magyar nemzet, dacára annak, hogy földművelő állam, még sem bír azon tulajdonságokkal, amik megkívánhatók volnának. A fő hiba, hogy nyers termékeit nem tudja értékesíteni.

A »Budapesti Hirlap« »Éljen Bulgária« cikkében válaszol a bulgár ifjuság magyar ellenes tüntetéseire. Ők maguknak tesznek kárt ezzel, de hiába, a rubelek működnek és nemsokára megérjük, hogy a derék munkás bulgár nép orosz iga alatt fog nyögni.

A »Nemzeti Ujság« szabadelvű hadsereg címen kikel ama szigorú zord szellem ellen, mely a katonaságnál honol, melynek legújabb két áldozata Szemecz Emil és Fernbach József kiknek ügyét részletesen ismerteti.

A »Pesti Hirlap« »Nemzet«-köziség cím alatt a Brüsszelben augusztus 13-án összehívott kongresszusról vezércikket, melyet interparlamentáris konferenciának hívnak és tagjai az európai parlamentekből sorakoznak, hogy szabad gyülekezésben egyesülve megvitassanak oly kérdéseket, melyek nemzetközieseknek bizonyulnak. Hosszasabban fejtegeti a világtörténet és az emberiség fejlődési stádiumait azontekintetben, hogy az egyesnek önzését és kizárólagosságát az egyesülésnek önzése és kizárólagossága követte, a mely egyesülésnek eddig legmagasabb egysege a nemzet. Most új formák, a magasabb egyesülés formái kerestetnek. Ime a konferenciának indoklása. Nem árt az a nemzeteknek. S a haza ellen sem vétkeznek.

A »Magyarország« »Budapest« és »Magyarország« című cikkében követeli, hogy adjuk Budapestet Magyarországnak, Magyarországot Budapestnek.

A »Nemzet« »Reformirányok« címén előrebocsátja, hogy miután az egyházpolitikaiküzdelen rövid idő alatt teljesen véget ér, a nemzet újra nagy belső szervezési reformjára fordíthatja figyelmét. Legelső volna a közigazgatási reform, de ez azon okból, mert még a nézetek nincsenek megjegezesedve, legkésőbb lesz megvalósítható. Azután ott van a képviselőválasztások fölötti bíraskodás, melyre nézve, megfoghatatlan, hogy nem tudott eddig létesülni, de ez már most legközelebbre remélhető. A harmadik a tulajdonképen való parlamenti reform itt tovább fog tartani azon aggodalmak leküzdésére, melyek azt gátolják, de két eszmét meg kell tisztítani a ködtől, az erdélyrészi cenzus különbözőségét s a választókerületek beosztását.

Hol a hiba?

Városunk alkotásai közül legsikerültebb a vízvezeték.

A mi vízműünket az egész ország méltán irigyelheti tőlünk. Most, hogy a legtisztább és legegészségesebb ivó, fürdő, főző és mosdóvíz birtokába juttottunk, teljes valójában fel tudjuk fogni, milyen nagy áldás a jó víz.

Itt első rendű életszükségletéről van szó. Nem sokára számokban is fogjuk tapasztalni, milyen jótékony hatással van ez a jó víz a közegészségügyre. Már pedig Nagyváradnak egyik legsötétebb oldala volt mindig a magas halálozási arány.

A közegészségügy érdekében nem szabad semmiféle áldozattól visszariadnunk, nem lehet semmiféle más közintézményt képzelnünk, mely ennél előbbrevaló és sürgősebb volna.

Csak az a város igazi kulturváros, a hol a jó ivóvíz elejét veszi a betegségeknek s meghosszabbítja az emberek életét. Ha az emberanyaggal nem törődünk, nemesak hogy napról napra beláthatatlan veszélynek tesszük ki magunkat, hanem az adólapot is fogyasztjuk, meg a véderőt és valamennyi kulturális tényezőnk.

És az egészséges víz használatának minél általánosabbnak kell lennie, minden utcában, minden házban és minden ember rendelkezésére kell állania. Az nem használ semmit, ha

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Macskának játék — egérnek halál!

— A »Tiszántul« eredeti tárczája. —

Írta: Marion.

Kováts őrmesternét mindenki szerette az udvarban. Pedig sokan laktak ott és csupa urak. Az ő lakása a házmester lakása mellett volt és épen olyan szerény, mint azé. Egy szobából állott és egy kis konyhából. Ha a lakása előtt elmentek, mindenki gyönyörködött benne és lakásában. Ragyogott ott minden, kezdve az egyszerű kis barnafa almáriomon elhelyezett kis fehér csészéken egészen a konyha edényekig; de legjobban ragyogott az ő boldogságtól sugárzó arca.

Az ablakban elhelyezett virágok illata meg csapta az arra menőket és önkénytelenül arra terelte a figyelmet. Az asszonykát mindig otthon lehetett látni. Mindig sürgött-forgott, dél előtt takarított és főzött, derülten dudolászva, mintha a dolog akkor jobban és hamarabb menne, délután kézimunkával volt mindig elfoglalva és ha abban kifáradt, néha olvasott is. Az ura keveset volt otthon, csak ebédelni jött haza és megint csak késő este. Gyermeke nem volt, ő maga is még nem rég gyermekszámba mehetett, alig volt több, mint tizenhétéves.

Selei főhadnagy is — szintén a ház lakója — érdeklődött az asszonyka iránt. Olyan volt az, hogy senki figyelmét ki nem kerülhetette,

miért épen az ővét? — — — Ha a házmesterné nem volt otthon, ő veleszületett barátságos természeténél fogva meg nem állhatta, hogy kérdeje, mire volna szükség és bárki megbízását kész volt elvállalni, bárki izenetét átadni. Megtette mindenkinek, megtette a főhadnagynak is. Ő nem tudott különbséget. Ez is lakó volt, mint a többi.

Sok dolga akadt ám egyszerre a főhadnagynak a házmesterrel és különös véletlen, mindig olyankor, ha az nem volt otthon, és így igen gyakran megesegett, hogy beszolt Kováts őrmesternéhez. Hol a a kulesot adta át, hol egy, hol más megbízást a házmester részére, de ugyanannyiszor el nem mulasztotta legalább pár percig vele elbeszélgetni. Felajánlotta neki könyveit, mivel látja, hogy gyakran olvas. A következő alkalommal vitt is már neki. Milyen barátságos, milyen nyájas, pedig nagy ur — gondolá magában az asszony és dicsérte az urának. Később jött más gondolata is, »minő szép, minő deli«, — de erről már nem szólt az urának. Tapasztalata nem volt, de őszöne sugta azt neki. Az udvaron rebesgetni kezdtek.

A nagy Galeottó tanyát út mindenütt. Felüti mindenkinek a tiszt gyakori látogatása, de szólni senki sem mert hangosan. Annnyira szerették, tisztelték, hogy nem merték határozottan gyanúsítani.

Pedig hogy megváltozott ő maga. Virágjai sem virultak már oly szépen — hiányzott a gondos ápolás. A vig dalolás is elhangzott. A szerény munkálkodás is elmaradt. Gyakran le-

hetett látni, hogy órákig elült az ablak mellett kezeit ölébe pihentetve és mélyen elmerülve gondolatokba.

Szörnyű volt a változás, a melyen egész lénye keresztül ment. Egyszerre az ablaknál sem lehetett már látni. Az ura azt mondta, hogy beteg. Mindenki meglátogatta, de ő senkihez sem beszélt. Nem örült senkinek, nem volt senki számára egy barátságos tekintete. Ugy nézett ki pedig, mint egy viruló róza, hiszen az a buta materia annyiszor kigunyolja a beteg lelket.

Csak a szeme volt megtörve, csak az révedezett, csak az égett olyan vésztojósó fényben, csak az beszélt szenvedésekről, a melyek a lélekben vannak. Az orvos még nem állapította meg a diagnózist. Azt hiszi, hogy az agyban van a baj. Hagynáztól fél, mert lázálmái vannak. Folyton mardossa a lelkét, magát vádolja. Hogy ő bűnös, hogy ő egy nyomorult. Ugy sajnálja mindenki. Mikor az állapot napokig így tartott, az orvos végre nyilatkozott.

Csakugyan hagymáz, amitől félt. Az udvarbeliek elhalmozták mindenféle üdítővel. Mint egy becézett egyetlen gyermeket. A főhadnagy is gondolt rá.

Ezüst tálcán gyönyörű narancsokat küldött neki szolgájával.

Éppen egyedül volt a beteg. Midőn a szolgát meglátta, minden vér az arcába szökött, oda hívta ágyához. »Mondja meg az urának — mondá lázas sietséggel — hogy ő érte hallok meg, szeretem nagyon és nem tudok nél-

csak szórványosan férnek az emberek a jó vízhez, hanem arra kell törekedni, hogy a rossz víz használata az egész város területén lehetlenné tétessék. Mert ha van igazság, mert laikus ember is képes fölfogni, hát az, hogy a fertőző anyaggal telített víz káros az emberi egészségre, és hogy az ok eltávolításával az okozatot is megszüntethetjük. Nem támadhatnak olyan betegségek melyeknek oka a rossz víz, ott, ahol csupán jó víz van.

És nemcsak ivásra kell a jó víz, hanem főzésre, fürdésre, mosdásra. utcák s terek locsolására is.

Minél több háznál van fürdő, melyet a vízvezeték lát el vízzel, annál jobb, mert a testnek tisztán tartása is elsőrendű követelmény.

És kérdezzék meg gazdasszonyainkat, mennyivel tisztább és fehérebb a fehérnemű, mióta vízvezeteki vízben mossák. Az pedig szintén kétségtelen, hogy a tiszta fehérnemű gyakori váltása, kivált a meleg nyáron, közegészségi követelmény.

De még a kertek és utcák felloccsolása is helyesebben történik a folytonos mozgásban lévő friss vízvezeteki vízzel, mint állott, poshadt s myriád meg myriád bakteriummal és bacillusokkal telt vízzel.

Mindezeket a közömbös egyszerű igazságokat csak azért hozzuk fel, hogy kimutassuk, miszerint nincs igaza a mérnöki hivatalnak, midőn vízpoecékolásról beszél s a lakosságot a víz elvonásával fenyegeti.

Lássá be inkább, hogy előleges számítása (naponként három ezer köbméter víz szükséglet, hibás volt, mert legalább is annyi köbmétert kellett volna számítani, a hány lakosa van a városnak t. i. 40 ezeret. Most pedig ne a víz elvonásával fenyegetse a várost, hanem tegyen sürgős előterjesztést még 2 kút készítésére és egy harmadik szivattyús gép beszerzésére. Csak az volna nagy baj, ha a hegyoldalban lévő víztartó nem volna képes 40 ezer köbméter vizet befogadni, mert ez esetben ezt is kellene megnagyobbítani.

A vízpoecékolást más uton is lehet ellenőrizni, mint a költséges vízi órákkal, tessék időről időre váratlanul szemlét tartani az egyes

küle élni és nincs erőm tovább csálni az uramat. — Visszaesett vánkósára és tulvilági boldogság látszott arcán, hogy ezeket elmondhatta.

A szolgálta hünen visszamondott mindent urának. »Fieberparosismus, das arme Weib ist fortwährend in Delirium.« A szolgálta ravasul mosolygott és kisompolygott.

»Dummes Weib — monologizált Sélley — sie stirbt, weil sie nicht lieben will, ich will eher tausendmal lieben, als einmal sterben.« — Tükör elé állt, kipödörte bajuszát és sétálni ment. Ma a szokottnál élesebben fixirozta a hölgyeket.

Kovács őrmesterné nem szenvedett sokáig. Az agyról a szívhez ment a baj (vagy fordítva) és rögtön halált idézett elő.

Szép temetése volt. Sok koszorút is kapott. A tiszté volt a legszebb. Csupa fehér virágokból. Talán gunyolni akarta a halottat? — Szegény asszony ha tudott volna róla, még egyszer megdobbant volna a szíve a boldogságtól.

Kovács őrmester legelől tette a főhadnagy koszoruját.

Hizelgett szörnyen hiúságának e kitüntetés föllevalójától. Sokan ki is kísérték a temetőbe. A tiszt is utána ment. Czigarettát sodort, rá akart gyújtani, de a szél folyton eloltotta a gyufát. Visszafordult tehát. Ő nem tehetett róla. Miért nem égett a czigaretta? — Ugy elkísérte volna legalább addig, a míg az kiég. — — —

utcákban s a kit csakugyan indokolatlan víz-pazarlásra rajta kapnak, megbírságot.

Végül mire való az, hogy a piacon és egyebütt levő közutak éjjel-nappal folynak, ez már csakugyan pocséklás, még pedig annál veszedelmesebb, mert maga a város jár elől rossz példával.

Azt ne téveszszük szem elől, hogy a vízvezetékét inkább fejleszteni, nem pedig megszorítani kell.

† Gróf Haller Sándor. 1814—1895.

A mindennapi, szürke élet zürzavaros lármája egy pillanatra elhallgat ismét. Kilobbant a fény, mely valaha olyan erős, intenzív ragyogással világította meg közéletünket, melynek igaz, önzetlen vezére volt. A mai kor stréber fia néma tisztelettel s bámulattal néz azokra a hatalmas alakokra, kik karddal harcoltak az eszmékért, exponált állásokban szolgálták a közügyet, elismerés és penzió nélkül. S midőn látták, hogy céljukat elérték, csöndben visszavonultak anélkül, hogy befolyásukkal, protekciójukkal zavarnák utódjaikat.

Gróf Haller Sándor egyike volt azon kiváló embereknek, kik helyüket mindenkor kiválóan betöltötték. A haza kardjára, a közélet intelligenciájára, a társadalom szellemére igazi demokrataságára s műveltségére számíthatott. Minden téren és helyen, lett légyen az csatatér vagy főispáni szék, megállta helyét s nem fért hozzá sem a felsőbbek szelid nyomása, sem a protekció keresők hizelgése. Becsületos arisztokrata volt, ki teljesítette kötelességét: nem leereszkedni hanem jó példát mutatni a kötelességtudásban, a munkában s a jó modorban. Ezért tisztelték ellenfelei, szerették barátai. Ravatalára föl lehetne írni:

Nemes volt a szíve, erős a lelke, a hatalom nem szédítette el. Szerette hazáját, kötelességet hünen teljesítette. Demokrata volt, bár arisztokratának született. A politikát értette, s jól csinálta. Csak jóemléke maradt fenn. Nyugodjék békével a kisenvedett.

Magyarország politikai és közéletében egykor nagy szerepet játszó és dugazdag főúr hunyta le szeméit örök álmra folyó hó 22-én Köpcsényben Hallerkői gróf Haller Sándor Biharvármegyének a hatvanas években volt főispánja; majd Kraszna és Zaránd vármegyék főispánja, 1848—49-iki honvéd alezredes szombat délután 2 órakor Köpcsényben rokonánál, gróf Batthyány Józsefnél, hosszas szenvedés után 81 éves korában meghalt.

Az elhunyt főúr a legrégebb magyar arisztokrata családok egyikének volt tagja. A Hallerek a XV. század végén kerültek Magyarországra Németországból Nürnbergből, hol a város ősrégi patricius családjai közé tartoztak. A család Kapjoni ága, melyből gr. Haller Sándor is származott, 1753-ban nyerte meg a grófi méltóságot hallerkői (von Hallerstein) előnévvel.

Gróf Haller Sándor 1814-ben született. Fialat korában nagy utazásokat tett külföldön, Német, Francia, Angol- és Olaszországban. Hazatérve csakhamar magára vonta az ország figyelmét, s mely a jövő egyik politikai vezér-férfiát látta benne. Gróf Haller Sándor igen gazdag volt, Mező-Telegd és 19 más községnek

volt tulajdonosa. Az 1848-iki forradalom kiütven a legelső közt volt, kik fegyvert ragadtak a haza szent ügyéért s beállott honvédek, hol csakhamar annyira kitüntette magát, hogy alezredessé nevezték ki. 1860-ban Biharvármegye főispánjának nevezték ki, és itt br. Gerliczy Félix alispánnal együtt vezette a vármegye ügyét, a provisorium beköszöntvén, gr. Haller 1861. november havában lemondott állásáról.

A kiegyezés után rövid ideig Kraszna és Zarándvármegyék főispánja volt.

Később visszavonult Mező-telegdi birtokára s teljesen a gazdálkodásnak szentelte életét, de vendégszerető háza továbbra is gyűhelye maradt Magyarország politikai és irodalmi kitűnőségének, kik örömmel keresték fel Hallert Tusculanumában. Szerencsétlen spekulációk folytán azonban óriási vagyonát egy évtized leforgása alatt majdnem teljesen elvesztette s végre Mező-telegdi birtokát is, és két kastélyát Telegdi József országgyűlési képviselőnek adta el és Nagyváradon telepedett le. A nyolczvanas évek vége felé rokonához Gróf Batthyány Józsefhez Köpcsénybe ment lakni s itt élt a legnagyobb visszavonultságban. A tavaszt és a nyarat rendszeren a Margit szigeten töltötte, itt volt, még az idén is, hol május havában a két földkőrül utazó hamburgi újságíró Dr. Danneilt és Thielheimot, meg is vendégelte. Az agg főúr ereje azonban már ekkor nagyon hanyatlani kezdett; úgy hogy végre rendes napi sétáját sem tudta megtenni a sziget körül s visszautazott Köpcsénybe. Itt érte utól a halál, csendesen hunyt el a halotti szentségek ájtatos felvétele után szombat délután 2 órakor végelgyengülésben.

Gr. Haller Sándor az ország számos legelőkelőbb arisztokrata családjával állott rokon-ságban, így a gr. Telekikkel, Gróf Zichyekkel, gróf Kornisokkal, báró Gerliczikkal, br. Döryekkel stb.

A család a következő 'gyászjelentést' bocsátotta ki:

Gróf Teleki Géza, es. és kir. kamarás, v. b. t. tanácsos és neje: szül. Murathy Irén s fiuk: gróf Teleki Ede és fia; özv. gróf Teleki Andorné, szül. alsó-balázsfalvi Cserényi Anna és gyermekei; gróf Teleki Sándor és neje: szül. Greafel Karolina s gyermekei: Teleki Gizella grófnő; özv. báró Mannsberg Agostonné, szül. gróf Kornis Alexandrine és gyermekei; özv. báró Gerliczy Bódogné, szül. gróf Kornis Luiza, csillagkeresztes hölgy és gyermekei; gróf Batthyány Józsefné, szül. Kornis Antonia és férje Kornis Adéle grófnő; gróf Kornis Emil, es. és kir. kamarás, nyug. min. oszt. tanácsos és neje: szül. gróf Zichy Ilona, csillagkeresztes hölgy s gyermekei; néhai gróf Kornis József fia: Oszkár; néhai jobbaházi Döry Gyuláné, szül. gróf Kornis Anna gyermekei: Mathilde, férj jobbaházi Döry Jenőné, — Gabriella, férj jobbaházi Döry Pálné, — Béla, Ödön és Etelka; néhai gróf Kornis Károly gyermekei: Károly, Mária és Józsa saját, valamint az összes rokonság nevében mély fájdalommal jelentik szeretett nagybátyjuk illetve dédbátyjuk méltóságos Hallerkői gróf Haller Sándor, 1848—49. honvéd-alezredes, tek. Bihar-, Kraszna- és Zarándvármegyék volt főispánjának, f. hó 22-én, délután 2 órakor, hosszas szenvedés és a halott szentségek ájtatos felvétele után, 81 éves korában történt gyászos elhalálózását. A boldogultnak hült tetemei f. hó 24-én, délután 4 órakor fognak — saját végakarata szerint — a köpcsényi sirkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szt. miseáldozat ugyancsak a helybeli plébánia templomban fog f. hó 25-én, délelőtti 9 órakor, a Mindenhatóknak bemutatni. Köpcsény, 1895. évi július hó 22-én. Áldás és béke lebegjen porai felett!

Tegnap délután 4 órakor helyezték öröknyugalomra az elhunytat a köpcsényi (Pozsony m.) temetőben.

Temetése impozáns részvétellel ment végbe Budapestről és Nagyváradról is számos rokona utazott fel megadni neki a végtisztességet.

Az elhunyt lelki üdvéért ma délelőtt 9 órakor Köpcsényben gyászistentisztelet lesz.

Szombat délelőtt 10 órakor pedig Nagyváradon a barátok templomában lesz gyászmise, melyen a vármegye összes tisztviseli megfognak jelenni.

A biharmegyei nemzeti Casinó épületén gyászlobogó leng az elhunytért, ki a Casinónak egyik megalapítója s annak kezdetől fogva tagja volt.

NAPTÁR.

— Julius 25. —

Csütörtök, Róm. kath. Jakab apostol. Prot. Jakab. Gör. kel. július 13. Gábor főangyal. Izr. Ab. 4.

Nap két 4 óra 17 p., nyug. 7 óra 23 p. Hold kette 8 óra 12 p. nyug. 9 óra 9 p.

Julius 25. Anna-bál a Félix-fürdőben.

Vasuti tisztképző tanfolyam.

Szeptember 1-én megnyílik a IX-ik vasuti tisztképző tanfolyam; melynek célja és feladata azon egyének szakszerű kiképzése, kik a vasuti vállalatoknál a forgalmi, kereskedelmi és távirati szolgálatban, mint hivatalnok alkalmazást kívánnak nyerni.

E tanfolyamon a következő kötelező tárgyak fognak előadni, u. m.:

1. Vasuti építmények és berendezések,
2. Vasuti táviró szolgálat,
3. Vasuti forgalmi szolgálat,
4. Vasuti kereskedelmi szolgálat,
5. Vasuti földrajz,
6. A vasutak fejlődésének története,
7. Vasuti jog- és törvényisme,
8. Vasuti számtan és könyvvitel,
9. Anyag- és áruisme,
10. Német nyelv,
11. Francia nyelv.

Az előadások hetenkint összesen 30 órára terjednek s d. u. 3 órától esti 8 óráig tartanak.

Tanfolyam-hallgatók oly egyének vétetnek fel, kik eredeti, vagy közjegyzőileg hitelesített másolati okmányokkal igazolják, hogy megfelelő elméleti előképzettséggel bírnak, legalább 18 esztendő, magyar állampolgárok, a magyar nyelvet bírják, feddhetlen előéletűek és vasuti szolgálatra testileg is alkalmasok. Az elméleti előképzettség alatt középiskola, vagy középkereskedelmi iskola sikeres bevégezése értetik. A tanfolyam tíz hónapig tart, melynek befejezése után vasuti szolgálatra képesítő bizonyítványt nyernek a hallgatók.

A beiratási-díj 10, a tandíj 60 forint, de jeles tanítványok a tandíj elengedéseért folyamodhatnak. A kellőleg felszerelt és bélyegzett folyamodvány átnyújtható vagy bérmentve beküldhető a tanfolyam igazgatóságához (Bpest, VIII. ker. Luther-utca 3.) f. é. augusztus hó 5-től 20-ig, a személyes jelentkezés és beiktatás pedig kezdődik aug. 27-én és tart bezárólag aug. 31-ig; a későbbi jelentkezők felvételre többé igényt nem tarthatnak. 80 tanítvány, kik erre érdemesek, évi 240 frtnyi ösztöndíjban részesülhetnek, melyeknek elnyeréséért a felvételre való jelentkezéssel egyidőben, de külön kell folyamodni.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonneuwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.

* **Bucus az Orsolyáknál.** Szent-Anna holnapi ünnepe alkalmából a helybeli Orsolya zárda templomában melynek Szent-Anna véd-szentje, bucus lesz. Az ünnepélyes nagy misét délelőtt 10 órakor Schieffner Ede prépost-kanonok fogja mondani teljes segédlettel. A szent beszédet Halász Gyula Szent-József-intézeti tanulmányi felügyelő tartja.

* **A tanácsból.** A város tanácsa tegnap délelőtt Rácz Mihály főjegyző elnöksége alatt ülést tartott, melyen fontosabb ügyek csak kisebb számban fordultak elő. Tanácskozás tárgyává tették a katonai barakkok építésének ügyét s elhatározták, hogy a 7. hadtest és a honvéd ker. parancsnoksággal érintkezésbe lépnek. A kereskedelmi csarnoknak a keresk. palota alatti pince helyiségnél házmesteri lakásul leendő használatát a tanács ezuttal sem engedélyezte a fenforgó közegészségügyi tekintetektől. — A nvárad téglá és agyagárugyár részvénytársaság részére eladott földek árát nevezett társaság mert meg nem fizette, sőt még a tanácsnak a szerződés aláírása iránti több rendbeli felhívását is teljesen válasz nélkül hagyta, bár az általa megvett földeket használatba vette: a tanács bejelenti az ügyet a közgyűlésnek s javasolja, hogy a kártérítési pert a társaság ellen indíttassa meg s követelését per útján érvényesítse.

* **Az új tüzérségi főfelügyelő.** A közös hadsereg rendeleti lapja, mint Bécsből táviratozzák, mai számában közzéteszi, hogy a király Ludwig Károly lovag altábornagy, tüzérségi felügyelőnek nyugdíjhelyezését elrendelte és helyére Kropatschek Alfréd lovag altábornagyot nevezte ki a tüzérség főfelügyelőjévé.

* **József kir. herezeg a gazdatisztek védője.** A magyar gazdatisztek és erdőtisztek országos egyesülete védnökül fölkerlte József kir. herezeget. Mint értesülünk, a kir. herezeg elfogadta a protektorságot tekintettel az egyesület hazafias és humánus céljaira, melynek tanujelét eddig is bőven adta, a tagjai közt szétosztott segélyekkel és azzal, hogy pártfogása alatt alakult és működik a mezőgazdasággal és erdőszettel foglalkozók nyugdíj intézete.

* **Ujabb véres eset Przemyslben.** A Würtemberg-huszárezred felett, úgy látszik, valami balvégzet lebeg. A múlt hetekben tele voltak a lapok Diószegi őrmester lekasabolásával, Bratkovice kis galicziai faluban s most ugyanezekről a huszárokról hallunk megint egy megdöbbentő hirt. Mint ugyanis ma a fővárosban beszéltek, a Diószegi százada csinált megint valamit. A fogva levő huszonhat huszár helyett a bratkovicei század új legényeket és új őrmestert kapott. (A mi azt mutatja, hogy a fogva levők részben halálra, részben hosszú fogházra vannak ítélve.) Az őrmester az új legényeket elvitte a korezmába mulatni, a legények mulattak, ittak s kapatosan összevesztek a polgári közönséggel. Ebből véres tusakodás támadt, a huszárok kardot rántottak s az lett a vége, hogy hír szerint két civíl halva maradt a helyszínén. Egy más verzió szerint az őrmester, Diószegi utódja vágta agyon mind a kettőt. A katonai hatóságok szigorú vizsgálatot indítottak. Ez az, a mit ma városzerte beszéltek.

* **Rendőrileg támogatott lélekkereskedés.** Király Györgyné debreczeni kalandja egy kérdést vet föl azok előtt, a kik a személyes szabadságot s a törvényerővel bíró szabályrendeletek megvédését minden esetben látni szeretnék. Király György felesége helyett tegnap nyilatkozott. — Csodálatosképen ugyanazt mondja, a mit a rendőrség félhivatalos szócsöve mint a rendőrség nyilatkozatát már tegnapelőtt felhozott a rendőrség védelmére t. i. hogy az

erőszakkal elszállított élő áru csak szimulált. Ugy látszik hogy a rendőrség a prókátora Király Györgynek. De egyben a rendőrség nem nyilalkozik. A »D. R. U.« megírta hogy Szabó Szidóniát eselődésként szerződtették a bünbarlangba. Nagyvárad város prostituczióális szabályrendelete pedig határozottan megtiltja, s ezt a rendőrségnek is tudni kellene, hogy »nyilvános házba nőcselédet fogadni büntetés terhe alatt tilos.« — Az illető újság szerint a rendőrség a kegyetlenkedések elől megszökött leányt visszavittette Királynéhoz. Erre rádupláz a nyilatkozó Király György, a ki szerint Királyné »visszaadta a szolgálati könyvét Szabó Szidóniának«, tehát beismeri, hogy a leány eselődésként volt hozzá szerződtetve. — Ha ez igaz, akkor a rendőrség a legdurvábban ignorálta, hogy ne mondjuk, kijátszotta azt a szabályrendeletet, mely morál policziai intézkedéseknek alajja. Ez irányban illetékes helyen is megteszik a kellő lépéseket.

* **La béte humanie.** M. G. mozdonyvezető, ki már évek óta elválva él feleségétől, tegnap panaszt tett a rendőrségnél, hogy neje megakarta ölni 2 gyermekét. A minden emberi érzésből kivetkőzött anya, ki hatalmasan bepálinkázva szánta rá magát tetteire, először fojtogatni kezdte kis 9 hónapos fiát, majd a másikat késsel akarta megölni. Az apa kérelmére a gyermekiket a rendőrség a Szent-Vincent intézetben helyezte el, hol majd az apáczák fogják betölteni az édes anya feladatát s igyekeznek a két ártatlan gyermeket emberekké felnevelni.

* **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Pápai István nagyvárad adótitiztet ellenőrré nevezte ki.

* **Egy tehén karrierje.** Bártnán a királyné reggelijéhez egy riska tehén adta a tejet. A királyasszony Bártnán való időzéseutolsó napján megnézte ezt a tehenet a Sarkady felügyelő istállójában, a saját kezéből megégette és megsimogatta. Az istálló személyzete nem ismervén meg a felséges asszonyt, alig akarta bebocsájtani. A tehén annyira megtetszett a királynénak hogy ötszáz forintot megvette. A riskát az udvari vonattal elvitték Bécsbe.

* **Uj pénzügyigazgató.** A király Leopold Kornél pénzügyi tanácsost és budapestvidéki pénzügyigazgatói helyettesét, a királyi tanácsosi cím díjmentes adományozása és a VI. fizetési osztályba való sorolása mellett, a Csanádvármegye területén Makó város székhellyel felállítandó pénzügyigazgatóságához pénzügyigazgatóvá nevezte ki.

* **Temetés.** Nagy részvét mellett helyezték tegnap örök nyugalomra özvegy Kovács Györgyné holt tetemeit peeze utca lakásáról. A temetésen nagyszámu előkelő közönség volt jelen; melyet Veiszlovits Adolf és fia első temetkezési intézete rendezte a töle megszokott pontossággal.

* **A tegnapi sétahangverseny.** Szép asszonyok, lányok, czifra gavallérok egész seregét idézhetnénk be tanunak hogy ódát nemcsak a milleniumról, nemcsak Hunyady Jánosról és más ilyen dicsőségekről lehet írni, hanem a katonabandákról is. A bécsiek jobban méltányolják a »Regimentsmusik«-ok érdemeit mit mi tüzésverü magyarok, a kik csak akkor mulatunk istenigazában, mikor Hamza Miska huzza parancesszóra, a vigat vagy szomorut, már a mint azt az embernek a lelki állapotja jobban áhitozza. A bécsiek néphymnusokat zenének az egyenruhás Orpheusokról és magasztalják őket uton-utfélen:

Die Banda kommt, di Banda kommt!

Holla! Die Banda kommt!

Szó a mi szó, mi nem méltányoljuk eléggé a katonáék költségén élvezett zene gyönyörűségét, pedig a miénk talán még szebben, még nagyobb virtuozitással játszik az ismert kedves melódiákat, mint odaát a Lajthántuliak. A tegnapi sétahangverseny is nagyobb közönséget érdemelt volna meg; de valószínűleg a

ezukrászda hiánya okozza, a közönség nagyrésztének meg nem jelenését mert hiába ebben a kánikulában fagyalt és jégkávét mellett mégis csak jobban lehet végig élvezni a zenét.

* **Tenger alatt járó hajó.** Az olasz haditengerészetnél már egy idő óta kísérleteket tesznek, egy 24. m. hosszú és 3 m. magas, tőjás alakú hajóval, mely a tenger alatt jár. A hajó világítására szükséges villámáramot egy motor, a belélegzéshez a levegőt pedig egy pneumatikus készülék szolgáltatja. A hajó sebessége óránként 10 mérföld. Ezt az ujonnan föltalált hajót nagyjából torpedó naszádok lanceirozására fogják használni. Az eddigi kísérletek mind sikerültek.

* **Vadász terület bérbé adás.** K o n y á r község vadászterülete e hó 28-án fog a környári község házában tartandó nyilvános árverésen bérbeadni.

* **Tiszthelyettesek öröme.** A katonai pragmatika értelmében a tiszthelyettesek tudvalevőleg a legénységhez tartoznak s így egyenruházatukban is kötelesek a legénység részére előírt szabályokat betartani. Így tehát vasárnaponként, vagy katonai ünnepek alkalmával a tiszthelyettesek is kénytelenek voltak csákováni járni, ami pedig ilyenkor, kánikulában nem valami tulságos gyönyörűség. Különösen kellemetlen volt ez az állapot a nagyobb garnizonok, így Budapest és Bécs tiszthelyetteseire, hol minden főhercegi látogatás és minden vasárnap kötelezővé tette a csákovánielést. A hadügyminiszter egy legújabb rendeletével most megkönnyítette a tiszthelyettesek helyzetét, amennyiben megengedte, hogy hasonló alkalmakkor ezután ők is sapkában járhatnak, mint a tisztikar tagjai.

* **A lótarató gazdák figyelmébe ajánlja a földmiv. miniszter azon kovácsmestereket, a kik patkolási tanfolyamot sikeresen bevégezték, mert a tapasztalat szerint ezen egy elméletileg, mint gyakorlatilag oktatást nyert s bizonyítvánnyal ellátott mesterek a várakozásnak teljes mérvben megfelelnek.**

* **Szőlőkiallítás Nagyváradon.** Lapunk egyik szőlősgazda olvasójától kapjuk a következő sorokat:

A szőlőhegyek elpusztulása után gazdáink arra vártak, hogy mily eredményt fognak elérni másutt az új telepítéssel, az ojtásokkal. E várakozás alatt folyton tanulmányozták; egyesek kísérleteztek. Egyik a fás-, másik a zöldajtásnak adta az előnyt. Végre is a bátrabbak, vagy nagyobb tőkével rendelkező egyének, szakzszerű tanulmányaikat gyakorlatilag kezdték érvényesíteni; hozzáfogtak elpusztult szőlők beültetéséhez, s a beültetett vesszőknek hazai fajokkal való beojtásához. A laikus ember feje tele van új szőlőfajok számos nevével. Halljuk, hogy ennek is, annak is gyönyörű szőlőtelepe van. De úgy vagyunk vele, mint a katonai a kávéval: csak hírből tudjuk, hogy már az új szőlők termést, még pedig szép termést hoznak; azonban kevés halandónak adatott az a szerenese, hogy a termelt szép fűrtökben gyönyörködhessek, pedig kívánatos, hogy a bizalmatlanok serkentésére, buzdítására legyen a termés. Különösen az utóbbi szempontból óhajtható volna, hogy szeptember hónap végén szőlősgazdáink mutassák be szőlőterméseiket egy kis kiállítás alakjában, részint a kíváncsi, részint a bizalmatlan közönségnek. Higgyék el, nagy szolgálatot tennének ezzel a közgazdaságnak. Beh sok szép tanulmány jelenék egy ily szőlőtermés bemutatásában! Díjmentesen, ugyiszólván semmi, vagy igen csekély költséggel keresztül is lehetne ezt vinni.

A figyelemre méltó indítványt ajánljuk szőlősgazdáink figyelmébe.

* **Bátor életmentő.** Tegnap délelőtt egy közös hadseregbeli katonai társával fürdőni ment a Füzésre, hol is az ár őt magával ragadta, társai ezt tetlenül nézték, midőn az épp ott fürdő K o h á n János 14 éves III. oszt. polgári iskolai tanuló megragadta kezénél fogva a fuldokló katonát és partra

vitte. Különben is már második eset midőn a fiatal életmentő a halál torkából szabadítja ki a vigyázatlan vagy uszni nem tudó embereket; ép ezért e tette dicséretet érdemel.

* **Izgató lapok elkobzása.** Szoeciálista és nemzetiségi lapjaink féktelenül izgatnak a fennálló társadalmi rend és a magyar állameszme ellen; az ügyesség és sajtóbiróság rendre koboztatja el ezeket a féktelen lapokat. Így legutóbb a turóczi-szentmártoni »Narodnie« Noviny 27-diki és a »Népszava« — több számának elkobzása ellen adatott ki rendelet.

* **APRÓ HIREK.** Theresienfeld község határában tegnapelőtt két holttestet fogtak ki, melyben Kulacs Pál és Börös Károly matrózokat ismerték fel. — **Kassán** Mahacsek Henrik fényképész-tanuló cziánkálival megmérgezte magát. Még élt, mikor a kórházba szállították, de állapota igen veszélyes. — **Glogovácson** Engel Mitru szolgálóegény lóusz-tatás közben a vízbe esett és belefullt. Holttestét még nem találták meg. — **Hadházán** Gábor István napszámos a napokban gyógyíthatlan betegsége miatt felakasztotta magát. — **Debreczenben** Huszi Mihály kabai illetőségű vasuti munkás a fűtőházban egy magas állványról leesett és agyrázkódást szenvedett. — **Nagyhalmágyon** Máris Juonnét a vilám agyonlőtte. Vele volt férje és gyermeke s értetlen maradt. — **Makón** Balog Sándor kereskedelmi iskolai tanuló gyógyíthatlan betegsége miatt agyonlőtte magát. — **Orosházán** Din Ádám kis fia, miközben az aratóknak egy üstben huslevest főzött, belebukott az üstbe és megfőtt a levesben. — **Szeghalmon** Soós József nyugalmazott jegyző leesett egy kocsiából és a lovak eltaposták. — **Pécskán** özvegy Kovács Istvánné fiához akart utazni, miközben a lovak elragadták a kocsi és felfordították. A szegény asszonyt holtan húzták ki a kerekek közül. — **Pusztá-Apáton** egy vasuti szolga a feletti bánatában, hogy felesége hűtlenül elhagyta, agyonlőtte magát.

Vonatok érkezési és indulási ideje 1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 3-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.
A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

Igazságszolgáltatás.

Moritz Pál esődügye beszűntetve.

Az 1891. évi február 7-én a nagyvárad kir. törvényszék által Moritz Pál ellen elrendelt s az egész országban óriási port felvert esődöt, a közadós és hitelezői között létrejött magán egyezés alapján a nagyvárad királyi törvényszék 13543—895. számú végzésével, mint azt már tagnap említettük, beszűntette.

Ha tekintetbe vesszük, hogy az ezen ügyben beadott kérvények száma meghaladja az 1500-at és azon kívül igen sok és nagy per folytattatott le, valóban bámulatos, hogy ezen óriási esőd ily hamar lebonyolítást nyert.

Hogy azonban ez 4 1/2 év alatt még is sikerült az főleg Moritz Pálnak, Hlatky Endre esődöt megmondni és dr. Móre Pál kir. törvényszéki bíró, esődbiztosnak köszönhető. Moritz Pálnak, azért mert időt, fáradságot nem kímélve, a esőd megszüntetésé alapjául szolgáló magán egyezséget létrehozta, Hlatky Endrének önzetlen és buzgó tevékenységéért és végül dr. Móre Pálnak azért, mert ezen ügyet évek óta a legnagyobb szakértelemmel és szorgalommal vezette.

Dr. Móre Pálnak munkakedve bámulatra méltó volt. Mennél nehezebbé, mennél bonyolultabbá lett az ügy, annál nagyobb kedvvel, ernyedetlen szorgalommal dolgozott rajta, elanyyira, hogy szabad idejét, sőt az utóbbi hónapok vasár- és ünnep napjainak délutánjait is ezen ügy tanulmányozására szentelte, és ennek tulajdonítható, hogy a rengeteg akta csomagban a legkisebb és a legrégebb ügy mibenlétét tudta, minek alapján lehetővé tette, hogy a naponként beadott kérvényeket már másnap elintézte, a legnehezebb dolgokat gordiusi csomóként vágta ketté. Végzései mindig a legkorrektebbek voltak, melyek mély belátásra, éles judiciumra, alapos tudásra, nagy és sokoldalú tapasztalatra vallanak.

A nagyvárad kir. törvényszék bírói karának valóban díszére válik.

MULATSÁG.

Táncestély. A berettyó-ujfalusi önkéntes tűzoltó-egylet az ifjuság közreműködésével segély-alapja gyarapítására e hó 28-án, a tűzoltó-egyesület helyiségének udvarában felállított sátorban, kedvezőtlen idő esetében a városháza nagytermében zártkörű táncestélyt rendez. Belépti-díj személyenként 1 korona. Kezdeté este 8 órakor.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtökön: *Tabarin. A paraszt becsület.* Strakosch Febea utolsó vendégfellépése. Pénteken: *Kis alamuszi.* Pálfi Nina vendégfellépése.

Szombaton: *Suhancz.* Pálfi Nina vendégfellépése.

Vasárnap: d. u. *Koldusdiák.* este: *Ingyenélők.* Pálfi mint vendég.

La Traviata.

— Strakosch Febea első vendégfellépése. 1895. jul. 24. —

Szerelmes lett a vén, rozoga bódé abba a tüneményeszerű jelenségbe, mely Strakosch Febea nevét diadallal viszi keresztül a kontinenzen. Mintha az ünnepélyes alkalomra ruhát váltott volna, akusztikája megváltozott volna. »Théâtre parée« volt tegnap este a szinkörben, színes női ruhák reflexe vetődött arczaira, mely kipirult a körülöttem hullámzó tetszészaj változatos, elementáris kitörésével. A szomszédom kipirult arczát felém fordítva jegyeztetett a színház primadonnája, hogy leírja a bűbajos ének technikai részét, a játék apróbb fogásait, mindazt, minek egy művész egy okos, komoly tanulni vágyó és akaró művész hasznát veheti.

Kezében izgatottan mozgott az írón egy színlap üres oldalára, míg végre a színpadról jövő mágnes magához húzta tekintetét, s nem bírta onnan levenni.

Hangjában a meggyőződés igazságával átérve mondotta:

— Nem lehet leírni, nem lehet!

* * *
Keresem a szavakat, a dicsérő, magasztaló kifejezéseket s nem találok próbálom leírni, nem, magyarázni, — mert hiszen ez is méltó eredmény volna, — a művész játékát s hangjának csodás erejét. S eszembe jut, hogy ha a megrázó drámai előadáshoz hasonló hanggal bírna, nem volna itt köztünk Strakosch Febea. Nem bírná Leszkay megfizetni fellépéseit, ha hangja, — mely a szinkörben erős, de egy nagy operában elhangzó, szélesebb terjedelmű s erősebb volna.

Igy, — a turini operaházban, vonul meg ez a csodás tehetségű művész s időközönként Európa hol egyik, hol másik szegletében hódítja meg a kis színházak közönségét.

Bámulatos a zsenialitás, melylyel hangján uralkodni tud, s azt a különféle érzelmek legfinomabb árnyalatához idomítani képes. Azok a tiszta lehetséges művészi csodák, a csengő csattogó trillák az első hallásra elárulják a hangnak tökéletes mesterét.

Játéka tele tüzzel, mélységgel, mimikával még emelte hangjának varázsát s frenetikus tapsvihart provokált még nyílt színen is.

Az elcsépeelt agyon énekelt »La traviata« szerepe a művésznek kezében ujjaalakult, s a verdi-féle zene, mely émelgősség tekintetében a cukros vizre emlékeztet drámai játéka által, új erőteljesebb s karakteristikusabb akkordokká látszott átváltozni, mely az olasz szöveg mellett legalább lehetetlenné tette amaz izléstelen hibákat, melyet a magyar-szövegben a rythmus és taktus beosztása folytán halomszámra előfordulnak.

A közönség extázisában a művésznőt minden egyes felvonás után 6—7-szer kihívta a lámpák elé és nyílt jelenetekben is perczekig kitapsolta.

Csata Győző a művészi ánszámbla beleilleszkedett. Régi, sikerekkel teljes múltjának összes előnyeit színpadra vitte; hangja erősségét, hajlékonyságát visszanyerte; érzéssel énekelte el a harmadik felvonás gyönyörű dalát, a legfinomabb részletekig átgondolva szerepét játszotta meg.

Mezey Mihály (Germond Alfréd) hangjával brillirozott s figyelemmel kísérte a vendégművésznő énekét, ami duettekben rendkívül előnyére s dicséretére vált. De nem tudtuk elhinni, hogy Valéry Violetty szerelmes belé, mert arczjátéka egyszerűen rettentő volt. De megtette kötelességét s ez elég volt.

Sz. Bartz Aranka, Szathmáry Rózika és Hyunyadi nem zavarták az összhangot. Az orvos urat (Markovics) pedig utaljuk saját hangjának gyógykezelésére, s tisztességesebb maszakra.

REGENY-CSARNOK.

Magyarosodás Mocsarason.

— Vig elbeszélés. —

Irtá: Városhy Gyula.

— Igen s a legmelegebben megígérték.

— Helyes. El fogunk menni, ha mondod el, bár hivatalom és a dalkör minden időmet elrabolja.

Az ember igazán nem ér rá üdvözülni sem, jöjjön velem egy pohár pilzenire. A vaskereskedőhöz megy? Kár, nem ad az a vallására semmit.

A vas- és fűszerkereskedők újra megígérték, hogy a magyar beszéd kedvéért be fognak csukni, de hem késtek a többi urak felől is kérdést intézni, s midőn kedvező választ kaptak, ünnepélyesen kijelentették, hogy bár az üzlettől meghalni sem érnek rá, meg fognak jelenni.

Kalánka azon édes tudatban, hogy az idő rövidsége miatt az ígéretek nem lesznek elfeledve, három éjjelt nyugodtan átaludt. Új beszédet nem készített, mert annál szebbet emberfia nem alkothat, csak a mottót változtatta meg.

A szószerken újra behunyta szemét, hogy a beszéd sikeréért forró fohászt küldjön a magyarok Istenéhez. Miden kinyitotta azokat, a szédülés környékezte.

Két hiányos ruházatu, koldus irnokou akadt meg tekintete. — Hol a dalkör, hol a kereskedők testülete, az állami, megyei és városi hivatalnokok tisztas tábor? Seh! Oh a renegetek, a hazaárulók, a szemforgató, ígérteket tevő farizeusok! Igazságos Isten küld le tüzedet, hogy e kaján viperafajzatot el-emészsze!

Kalánka jogos fölháborodásában elfeledte még a mottót is. Minek e kettőnek prédikáció? Szégyen és bűn lenne rájuk pazarolni.

A szemükből látszik, hogy inkább kalács és könyök, mint Isten ígéje után sóvárognak. Leszállt a szószerkéről s mondott egy rövid imádságot.

A két irodatiszt azután bement a lelkészhez egy pohárka mismásra, mert ők az ígérte megtartásának nagy barátjai. Adám az alatt fájva gondolt a katolikus kartárs öjtjére.

Novemberközéledtével megpróbálta a végső eszközt. Hazafias fölszólítás kíséretében nyomtatott meghívókat küldözgetett az egyházfőtől.

Az ügyész mogorván nyújtotta át a meghívót nejeinek.

— Mit, azt az embert hallgassam meg? Mindenki tudja, hogy fiatal korában részeges volt s még most is előszeretettel viseltetik az italok lránt! Soha!

— Mars a papirkosárba — dörgé mély bassusán a dalkör elnöke; — egy pohár pilzenit száz prédikációért nem adok.

— Ha kártyaestélyre hívna, melyhez a tiszteletes uram is jól ért, annak még volna értelme, de ily komédiát üzni, hozzá nagyképű meghívón, valóban blamázs a lelkészre, — dörmögte a czédulát szétmorzsolva a számvevő.

— No ez már impertinencia, kötéllal fogni az örök üdvösségre az embert! — epéskedett az adótárnok, — inkább az adóját fizette volna a meghívók árával.

— Az, hogy tönkretegyem magamat? törzsvevőket, vagy számlát fizetőket szalajtsak el? — tiltakozott a presbyterium érdemes tagja, a vasárus, — nem vagyok kötözni való bolond! Nélkülem is eljátszhatja a pap a színházat.

— Kedves Rózám, te talán mégis elmehetnél Mariskával a szt. beszédre, — szólott jóakaratulag nejehez az erdősz. — Legalább egyszer mindenkorra lerázzuk magunkról ez alkalmatlankodó embert. Megérjük, hogy a jövő hónapban hintót küldj érünk.

— Én? Már mint én?! Hát a délelőtti öltözködés és uri látogatások hova maradnak? Ennél ugyan okosabbat is mondhattál volna, — s a nő haragossn csapta férjére az ajtót.

Igy ment ez sorról sorra.

János elégült arczczal jelentette, hogy elégetett kötelességének s mindenütt derült arczczal fogadták.

(Vége köv.)

T Á V I R A T O K.

A hercegprimás és a Magyar Állam.

Budapest, július 24. (Saját tud. táv.) Vasary Kólos hercegprimás tegnap a »Pester Lloyd« egy munkatársa előtt a vatikán éz az esztergomi primatia közt a polgári anyakönyvvezetők ügyében állítólag fölmerült nézeteltérésekről így nyilatkozott: A primás az egész ügyet nem személyes ügynek, hanem az egyház ügyének tartja, következképp nem lehet annyira indisckrét, hogy a kérdésről érdemlegesen nyilatkozzék. Különben a kérdés sem Füreden, sem Esztergomban semmi zavart nem okozott, mert a primás ez ügyben semminemű intézkedést nem tett, tehát nem is volt mit provokálnia. Koholmány az a híresztelés, hogy a kormány a hercegprimás közvetítésével a római kuriához fordult. Az is tisztá képtelenség, hogy a pápa a kongregáció közzétett határozatát megváltoztatta, mert hiszen a kongregáció csakis a szentatya jóváhagyása után teheti közzé határozatáit.

Protestáns püspökök értekezlete.

Budapest, július 24. (Saját tud. táv.) Az idő előrehaladottsága miatt a mindkét felekezeti protestánsok konventjei az egyházpolitikai reform végrehajtását illetőleg nem lesznek abban a helyzetben, hogy e kérdéssel foglalkozzanak. E helyett a protestáns egyházak püspökei augusztus 6-án Miskolczon tartanak értekezletet a lelkészkezdő papságnak kiadandó utasítás megállapítására.

A magyar kormány és a külügyek.

Bécs, jul. 24. (Saját tud. távirata.) A király személye körüli miniszteriumba legközelebb kinevezendő báró Apor állam-

titkárnak állandó funkciója az lesz, hogy biztosítsa a külügyek vezetésére a magyar kormánynak az 1867. XII. t. cz. 8-ik szakaszában biztosított ingerenciát.

A főváros és Sztambulov.

Budapest, július 24. (Saját tud. táv.) A főváros mai közgyűlése Mátyus Arisztid iudítványára egyhangulag elhatározta, hogy legmélyebb részvétét Sztambulov meggyilkoltatása felett levéileg fogja kifejezni Sztambulov özvegye előtt.

A macedon mozgalmak

Konstantinápoly, jul. 24. (Saját tud. táv.) A bolgár bandák üzelmeinek színhelye főképp a Perim-Dag. A Mitrov vezetése alatt álló főcsoport néhány száz emberből áll. Martini-fegyverekkel vannak felfegyverkezve és katonai szervezet alatt állanak. A legutóbbi napokban ismét több összeütközés volt. Egy török ezred, mely Janinából Cossovo-kerületbe küldetett, utban van. Itt azt állítják, hogy a csapatok az eddigi összeütközéseknél mindig győztek, s ezért bizton hisznek a mielőbbi pacifikációban.

Kir. hercegek Kisjenőn.

Kisjenő, jul. 24. (Saját tud. táv.) József Ágost kir. herceg nejevel, Augustza kir. hercegnővel, valamint a most nagykorúsított László kir. herceg augusztus elsején Kisjenőre érkeznek. A vendégek több napig maradnak Kisjenőn s az időt vadászattal fogják tölteni.

Elégtétel a diplomatáknak.

London, jul. 24. (Saját tud. táv.) A Timesnek jelentik Szófiából, hogy Nacsevics külügyminiszter meglátogatta az itt időző külföldi diplomatákat és bocsánatot kért azért a bánásmódért, amelyben Sztambulov temetésén részesültek.

Sztambulov gyilkosai.

Szòfia, július 24. (Saját tud. távir.) Tegnap délután 4 órakor bolgár katonák Boadan falunál a kukoriczaföldeken egy állítólagos viddini tanulót tartóztattak le, a ki magát Juanov-nak nevezte. A letartóztatott nyakszirtje erősen vérzett. Azt hiszik, a sebet Sztambulov szolgálja ejtette rajta, a mikor elmenekült. Felholtan az éhségtől és a sok vérvesztéstől találták meg. Az elfogott egész fiatal ember, alig több 19—20 évesnél. A bíróság állítólag súlyos bizonyítékokkal rendelkezik ellene, a melyek kétségtelenné teszik, hogy ő Sztambulov gyilkosainak egyike.

Orosz tiszték Bulgáriában.

Belgrád, július 24. (Saját tud. táv.) Pár nap óta számos orosz tiszt tartózkodik itten, akik még egynehány Oroszországból érkező társukat szándékoznak bevárni, kikkel együtt Bulgáriába utaznak. A civilizált ruhában járkáló oroszok nagy óvációk részesei s a pénzzel bőven ellátott tiszték viszonzozzák a szerbek vendégszeretetét. Az orosz tiszték elbeszélése szerint Odesszán keresztül már eddig sokan utaztak Bulgáriába, hogy önzetlen szolgálataikat a bolgár kormánynak felajánlják. A szabadságotl orosz tiszték úgy látszik, hogy a bolgár hadseregből naponként tömegesen kilépő tisztekkel együtt a macedóniai mozgalmak élére állanak.

A román kérdés Brüsszelben.

Budapest, jul. 24. (Saját tud. távir.) Mint a Tiszántul már jelezte a brüsszeli interparlamentaris konferencián részt vesz gr. Apponyi Albert is, a ki már is előtanulmányokat tesz az ott tárgyalandó román kérdést illetőleg, kivüle megigérték megjelenésüket: Jókai Mór, Berzeviczy Albert, gróf Apponyi Albert, Neményi Ambrus, Bartók Lajos, Horánszky Nándor, Pázmány Dénes, Sierbanu Miklós, gróf Szapáry László, Rosenberg Gyula és mások, kiknek száma azonban a konferencia megnyitáig lényegesen meg fog szaporodni. A magyar bizottság azt a meghívást fogja a nemzetközi bizottsághoz intézni, hogy a jövő évi gyűlését Budapesten tartsa a milleniumi ünnepélyek alkalmából. A gyűlés színhelyül a magyar bizottság felajánlja az új parlamenti palota egyik, addig már kész termét.

Különfélék.

Néhány ur hangosan és zavarólag társalgott a szini előadás alatt. »Hogy a hóhér vinné el a mihasznakat!« mondá egy mellettük ülő ur. »Kiket értett ön?« kérdé haragos arccal az egyik. »No hát a színészeket! Hisz miattuk nem hallom, hogy miről beszélgetnek önök!

*

A városban találkozik két falusi; »Nem olvastad még az újságban, hogy községekben kiültött a marhadög?« — »Egy szót sem, de örülök, hogy nem vagyok otthon!«

Nagy elhatározás. »János! mi bajod, hogy oly levert vagy?« kérdi inasától a báró. »Már hogye lennék levert, mikor néném nagy keresztlő lakomát csapott s engem nem hivott meg rá! De hiszen legyek én csak gazdag, majd adok én is nagy vacsorát, de tudom, nem hívok meg arra senkit.«

Férj és feleség. »De ugyan kedves Irmám — én nem akarok ellenmondással ingeregni, hisz tudom, hogy nekem van a legkedvesebb, legszelidebb nőm a világon.« — A nő csupa ellenmondásból válaszolja: »Mid van neked? Ördögöd. sárkányod!« egész resignációval mondja erre a férj: »Ugy van, hisz tudtam én azt, hogy mindig neked van igazad.«

Üzeti szellem. Apa: Gondold meg jól, kedves gyermekem, hisz éhen halnátok, ha ennek a szegény fiúnak leszel a felesége! Leány: Már mindent meg gondoltunk. Emlékezik apám még arra a tyukra, melyet a nagynénitől kaptam? — Igen. — Nos hát a minap azt olvastam, hogy egy jó tyúk évenként húsz tojást tojik. Jövő évben tehát már huszonegy tyúkunk lesz, s minthogy ezek is csak ugy raknak tojásokat, mint az első tyúkjaink, számuk az év végén 420-ra fog rúgni. A rákövetkező évben a tyúkok száma 8409-re, az azután következőben 168,000-re, a legközelebbiben pedig 3,360,000-re fog emelkedni. Képzeld már most apám! Ha egy csirkéért csak 50 krt kapunk is, ez 1.608,000 frtot tesz ki. Akkor azután kedves papuska, kölcsön adunk magának annyi pénzt, a mennyit akar.

Pusztuló »szabadelvűség«. Szivartárczának is megvan a maguk históriájuk, pláne hogyha aranyból valók. 50 év előtt Olozoga kiváló spanyol politikus, szabadelvű párhiveitől egy arany-szivartárczát kapta. Mikor meglát, azt a szivar tárczát, mint politikai ajándékot, végrendeletileg a legjobb szabadelvűre, Ruiz Forillára hagyta. Ez halála után jó barátjára, dr. Esquerdora bizta a tárczát. Miután jelenleg a szabadelvű párt elzüllesztben van, alighanem valamelyik állami muzeum őrzetébe jut a szivartárcza mostani birtokosa halála után. A spanyol szabadelvűek republikánus érzelmeiket táplálták, míg a józan nép végre is hátat nem fordított nekik.

»A fekete bibornokok.« Kik voltak ezek a »fekete bibornokok?« Az a tizenhárom bibornok, a kik VII. Pius francia fogsága alatt Párisban, nem félve I. Napoleon haragjától, nem jelentek meg a császárnak Mária Lujzával való házasságkötésén. Ők ezt a házasságot az egyház törvényeibe ütközönek tartották s jelenléttel nem akarták megtisztelni. Hallatlan tett volt ez akkor s csakis papi jellemektől telt ki. Érezték is a császár haragját. Napoleon megfosztotta őket a bibortól; nem szabad volt, csak fekete talárban járniok s Franeziaország különféle vidékére száműzettek a fővárosból, szigorú rendőri felügyelet alá vetetve. Esetök történetét Geoffroy de Grandmaison írta meg »Napoleon et las cardinaux noirs« czim alatt, mely mű épp most hagyta el a sajtót.

Közgazdaság.

Szarvasmarha-kiviteli tilalom.

A földmiv. miniszter körrendeletileg tudatta a törv. hatóságokkal, hogy az Alsó-Ansztriai kir. helytartóság a kérődzőknek (u. m. szarvasmarhák, juhok és kecskék) Arad, Bács-Bodrog, Pest Pilis-Solt-Kiskun, Somogy és Zala vármegyékből, valamint Arad, Raja, Zombor, Szabadka, Ujvidék, Kecskemét és Pécs városokból Alsó-Ansztria területére való bevitelét a száj-és körömfajás esetleges behurcolásának megakadályozása végett megtiltotta; Budapest székesfőváros területéről azonban továbbra is bevihetők.

Sertésszállítási engedélyek.

A földmiv. miniszter körrendeletileg tudatta a törvényhatóságokkal, hogy az osztrák belügyminiszter értesítése szerint élő sertések Selmezbélabányáról és Szabadkáról csupán a »Productiv Genossenschaft der Wiener Fleuschselcher« czimű társaság vágóhidjára bevihetők; továbbá, hogy a most nevezett társaság vágóhidjára 120 kgrammnál kisebb súlyú sertések is szállíthatók, a társaság czime azonban a marhalevelekre kívül az első oldalon fent ki-tüntetendő.

A földmiv. miniszter megengedte, miszerint Győr városából egészséges sertések más törvényhatóságok területére, ha a törv. hatóság első tisztviselője az ellen észrevételt nem tesz, elszállíttatassanak. A szállítás előtt tehát távirati uton fogják a fél költségére az illető törv. hatóság első tisztviselőjének engedélyét kikérni.

Nagyváradai hetivásár.

— Julius 23. —

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1895. július 23-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza 6—5.80— Kétszeres buza 5.40—5.20. Rozs 5.20—5.—. Árpa 5.30—5.— Zab 6.30—6.— Tengeri 7.—6.80 Borsó 16.— Lenese 16—Bab 9.— Köleskása 13.20— Burgonya 3.—. Lángliszt 12.50 Zsemlyeliszt 11.50 Fehérkenyér liszt 10.80 Barnakenyér liszt 9.— Széna fuvarral 3.50. Szalma fuvarral 1.90 Szalonna 56.—. 6 kiló zsúpp-szalma 08 kr. 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tüzfábikk 3.—, tölgy 2.70, cser 3.20. 100 kiló marhahús 54.—. Öntött gyertya 50.—. Lámpaalaj 50.—. Egy liter bor 6 50, uj 40. Pálinka 26, szilvapálinka 80, szesz 95. Egy métermázsa kősó 10.70, nyers fagygyu 26.—, olvasztott fagygyu 38.—, szappan 24.—, birka gyapju 95.—110 magyar gyapju 42.—. Egy hektoliter 6-bor 40.— uj-bor 30.—, méz 1.20, kemény faszén 2.70 puha faszén —, kendermag —, köles 9.50 repeze —, dió 19.—, mogyoró —, aszu szilva 14.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonna 62, sertéshus 56, juh-hus 36, veres hagyma 20, fog-hagyma 40, lora 1.40, paprika 1.60 barna kenyér 09. Egy liter köolaj 20, 1 mm. Büköny — 1 mm. Luczernamag —, frtig, 1 mm. Lóhere —, 1 mm. Burgondi —.

Marha ártáblázat 1895. július 23-ról: Egy pár első rendű jármás ökör 300.—, egy pár másodrendű jármás ökör 230.—, egy pár

harmadrendű jármás ökör 140.—, 1 pár fejős tehén 160.—, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 95.—, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 80.—, 1 drb. veres borju 10.—, 1 drb. fél éves borju 34.—, 1 drb. egy éves borju 42.—, két éves borju 54.—, 1 drb. hizott sertés —, 1 pár fél éves sertés —, 1 pár egy évessertés —, 1 pár két éves sertés —, egydrb. jó igásló 80.—, 1 pár ökörbőr 20—22, egypár tehénbőr 15—17, borjubőr 5.—, 1 pár lóhbőr 8.—, 1 pár juh bőr 2.20.

Forgalmi kimutatás 1895. évi július hó 23-ról: Tiszta buza körülbelül 500 hltr, kétszeres buza 300 hltr, rozs 600 hltr, árpa 200 hltr, zab 100 hltr, tengeri 500 hltr, burgonya 2500 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 00 drb, félhizott 0.—, sovány —, süldő 000, malacz 000, hizott marha 20, jármás ökör 600, fejős tehén 400, borju 180, bivaly 00, juh és bárány 150, ló 689.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. július 23.

Budapest, július 23. I. Készárúüzlet. Buzát ma bőven kínáltak, — a vételkedv mérsékelt volt és szilárd irányzat mellett 75.000 q. hazai buzát 5—10 magasabb áron vásároltak.

Idegen buzában nem volt forgalom. Rozs irányzata vevők tartózkodása folytán csöndes, ára 5.45—5.50 frton Budapesten.

Tengeri irányzata változatlan és forgalom nélküli.

Árpa irányzata és ára változatlan.

Zab irányzata valamivel szilárdabb. Elkelt 6.25—6.40 forinton.

Mahivatalos jegyzék effektív árakban.

F A J	B u z a		R o z s		Á r p a	
	Mínős. súly hektol.	100 kgr. ára	Mínős. súly hektol.	100 kgr. ára	Mínős. súly hektol.	100 kgr. ára
Bánsági — — uj	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
» — — uj	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
» — — uj	82	6.90	6.95	—	—	—
Tiszavidéki — — uj	78	6.75	6.80	79	6.80	7.—
» — — uj	80	6.85	6.90	81	6.90	7.10
» — — uj	82	6.95	7.—	—	—	—
Pestvidéki — — uj	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
» — — uj	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
» — — uj	82	6.90	6.95	—	—	—
Fejérmegyei — — uj	78	6.70	6.75	79	6.75	6.95
» — — uj	80	6.80	6.85	81	6.85	7.05
» — — uj	82	6.90	6.95	—	—	—
Bácskai — — uj	78	6.80	6.85	79	6.85	7.05
» — — uj	80	6.90	6.95	81	6.95	7.15
» — — uj	82	7.—	7.05	—	—	—

II. Határidőüzlet. Amerika tegnap 1½ centt. olcsóbb áremelkedést jelentett. Az időjárás és a vevők tartózkodók. Árak marokkói háborus hírekre 4—5 krral javultak

Előfordult kötések: buza őszre 6.55—6.60 frt rozs őszre 5.56—5.61 frt, tengeri július—augusztusra 5.91—5.97 forinton, tengeri augusztus—szeptemberre 5.92—6.83 frt, zab őszre 5.59—5.65 frt, káposzta-repece augusztus—szeptemberre 9.55—9.56 forinton.

Zárlatkor maradt: buza őszre 6.56—6.57 forinton, rozs őszre 5.56—5.58 frton, tengeri júliusra—aug-ra 5.94—5.96 frton, tengeri augusztus—szeptemberre 5.95—5.96 frton, zab őszre 5.63—5.65 frton, káposzta-repece augusztusra—szeptemberre 9.55—9.60 forinton.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, július 23. Készlet: 29.112 drb. Urasági öreg nehéz I. rendű: 36—37 kr.; középső: 34—37 kr.; Fialal nehéz: 50—52 kr.; Fialal középső 48—50 kr.; Fialal könnyű 47—48 kr.; Szerbiai nehéz 49—50 kr.; középső 49—50 kr.; könnyű 48—49 kr.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. július 24-án.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	—	123.—
Magyar koronajáradék	—	—	—	—	99.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	—	—	—	—	125.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	—	—	—	—	103.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	122.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	98.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	98.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	158.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	—	—	146.25
Osztrák járadék papirban	—	—	—	—	100.50
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	100.75
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	123.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	101.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	—	—	150.—
Osztrák-magyar bankrészevény	—	—	—	—	1060.—
Magyar hitelbank részevény	—	—	—	—	488.50
Osztrák hitelintézet részevény	—	—	—	—	397.80
Osztrák-magyar államvasuti részevény	—	—	—	—	429.—
20 frankos arany (Napoleond'or)	—	—	—	—	900.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	59.55
London vista	—	—	—	—	121.60
Paris vista	—	—	—	—	48.15
20 márkás arany	—	—	—	—	11.90

SZINKÖR NAGYVÁRADON

Nagy bérlet 83. sz.

Páratlan.

V. Kis bérlet 3. sz.

Páratlan.

Csütörtökön, 1895. július hó 25-én,

Strakos Febea kisasszony vendégfelleptével;

Troubaduor

Opera 4-ik felvonása. Zenéjét szerző Verdi.

Eztán

A végrehajtó.

Eredeti vigjáték 1 felvonásban. Irta: Ábrányi Emil.

Végül: Strakos Febea k. a. vendégfelleptével

A paraszt becsület.

Opera, egy felvonásban. Szövegét írták: Tragioni Toretto és Menasci. Zenéjét szerző: Mascagni Péter.

Az előadás kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Holnap pénteken, július hó 26-án bérletfolyamban

Pállffy Nina k. a. vendégfelleptével:

A kis alamuszi.

Operette. Irta: Bokor József.

NYILTÉR.

Kiadó lakások.

Az Apáczá-utca 3-ik számú bérházban

(ahol a TISZANTUL szerkesztősége és kiadóhivatala van)

nagyobb és kisebb lakások

folyó évi augusztus hó 1-ére

180 14-0

kiadók.

Értekezhetni Dr. SCHWEIGER EDE ügyvédnél Apáczá-utca 383-18. szám.

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl” viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI

„MATILD-FORRÁS”

rendkívül szénsavdus és páratlanul tiszta égvényes ásványvizet képezni sem lehet.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képezni sem lehet.

Legujabb vegyelemzés: ... a bodoki „Matild-forrás” vize a legtisztább és legértékesebb égvényes ásványvizünk. Ható alkotó részei közül nátriumbicarbonát- szénsavtartalmuk jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (gieshübl, radéini, preblai, bilini kron-dorfi, luhi Margit stb.) vizeké. Ritka nagy szabad- és félig kötött szénsavtartalmának s kitűnő kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez; gyógyító ezélokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része ...

Budapest, 1895. április 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

... a bodoki Matild víz kitűnő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurut ugyancsak javulnak mellette. Vérkeringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajoknál is nem egyszer tapasztaltatott igen jó hatása. Étrendi italul és járványos időben ivóvíz helyett használva, megbecsülhetlen.

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a „Matild” viz igazán pompás ital.

Arjegyék és a víz leírása szívesen küldetik. Árak Nagyváradon üveggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyváradon főraktár Wurst József fűszer- és esemege kereskedése: kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazaifias tisztelettel 175 15-0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmege) Bodok (Háromszékmege).

KERESKEDELMI TANINTÉZET

(KERESKEDELMI AKADEMIA)

NAGYVÁRADON.

Az országos kereskedelmi akademiákkal egyenrangú és jogu szakiskola. Áll 3 osztályból. Nyilvánossági és egy évi önkéntességi joggal felruházva.

A nagyváradon kereskedők új és fényesen berendezett palotájában, előkelő családok fiai részére a modern szakképzés minden követelményeinek megfelelően berendezett

internátussal.

Végzett növendékek a bel- és külföld legnagyobb vállalatainál helyeztetnek el.

A tanév 1895. évi szeptember hó 1-én nyílik meg.

(190) 3-15

PROPPER N. JÁNOS,
igazgató.

Lapunk számára hirdetések felvételnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczá-utca 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
FONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ÉS EGYEB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORITÉKOK,ELVÁLLAL ÉS KÉSZÍT:
IZLÉSES KIVITELBEN

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Videki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
BÁLI MEGHÍVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGÓ
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

(160) 9-0

EGYHÁZI NYOMTATVÁNYOK

* * * * * nagy raktára. * * * * *

Tanulók a nyomdában felvételnek.